FOLKLIVSARKIVET
Institutionen för folklivsforskning vid Lunds universitet 3[illegible]

M. 15127: 1-2
(översättn. 2 sidor)

Jugoslavien Uppt. år 1952

[illegible]var å LUF 85 röv. hästkött och hästslakt m. m.

s. 1-2.

M. 15127.

FOLKLIVSARKIVET
Institutionen för folklivsforskning vid Lunds universitet

(37)

Som svar på Eder enquete angående slaktning och konsumtion av hästar har vi följande upplysningar att lämna:

1. Hästköttet åts hos oss så gott som inte alls före första världskriget. Dess ätbarhet fick man upp ögonen för först under kriget, och efter detsamma började man i några städer att öppna hästköttbutiker, men till att börja med gick dessa mycket dåligt (i allmänhet köpte man köttet i smyg på grund av att det var så billigt) ända tills folk började vänja sig. Det gick rykten att i den utmärkta sommarkorven "Gavrilovic" (fabricerad i Zagreb) blandades i delvis hästkött; folk åt likväl denna dyra korv som en delikatess, men knappast ingen trodde på ryktena. Efter andra världskriget började man redan i stor skala att använda sig av hästköttet, till en början var det till och med nästan det enda kött man kunde få. Hästarna såldes på den tiden mycket till slakt, ty parallellt med inrättandet av kooperativa föreningar började man införa maskinellt jordbruk. Man kan säga att man nu för tiden i städerna, i synnerhet hos oss i huvudstaden Beograd (Zemun är 8-e räjongen i Beograd) redan i hög grad vant sig vid att äta hästkött.

På annat sätt förhåller det sig med landsortsborna. I de flesta provinserna kan folk knappast föreställa sig att äta hästkött. Det är bekant att serbiska armen då den år 1915 retirerade genom Albanien för de tysk-österrikiska trupperna led svårt av hungersnöd. Soldaterna var emellertid mycket svåra att övertala att äta hästkött. Det finns hos människan en viss känsla av att äta människokött. Hon äcklas ej av det på grund av dålig kvalitet, men betraktar det som sin vän och närstående. Säkerligen har detta influerats även av den religiösa läran och sedvanan, ty enligt de bibliska skrifterna äter man inte hästkött. Detta är desto mer sannolikt (enligt en bekant pastors åsikt tillochmed säkert) som även kon är lantmannens vän. Lantmannen äter emellertid nötkött ehuru ej gärna köttet av sin egen ko. På landsbygden hos oss har hästköttet ännu ej fått allmän användning.

2. Om en häst numera blir allvarligt skadad, säljer man honom till stadsslakthuset. Förr brukade man ge dem till zigenarna (utanför varje by finns det nästan alltid ett zigenarläger), eller till andra människor som ansågs som en lägre klass, vilka flådde dem och begravde köttet. Det är intressant att zigenarna åt självdöda fjäderfä och till och med grisar, men ej hästkött. Även dödandet av kattor och i synnerhet hundar överlämnades åt zigenarna, fastän byborna

M.15127.

själva ej var känsliga av sig.

3. I städerna fanns det alltid en särskild person benämnd "schinter2 (efter franskans "chien-tueur") som bodde i utkanterna och hade i uppgift att rengöra avträdena i husen (där det ej fanns och ännu ej finns kloakledningar), tillsammans med sina medhjälpare fånga bortsprungna hundar och ombesörja att de blev flådda och tillintetgjorda. Dessa "schinter" stod under stadens beskydd, hade sina medhjälpare, blev ofta rika, men åtnjöt aldrig aktning. Folk som sysslade med dylika saker ansågs tillhöra den allra lägsta samhällsklassen. Naturligtvis finns det numera för dessa ändamål moderna kafilerier.

4. Dödandet ägde rum medelst slag av tunga hammare eller liknande saker. På landsbygden hänger man ofta hundarna, och kattorna dränkas. I stadskafilerierna krossar man nu i allmänhet skallen, flår av huden och bränner köttet.
På detta sätt går man tillväga i vår provins. Möjligen sker det något annorlunda i andra delar av landet, men troligtvis på liknande sätt. Om detta kanske Ni blir underrättade genom någon från en annan provins.

Dro VUKO JOVANOVIC   BRANKO RAJSIC

Jugoslavien

(34) M.15127:1

FOLKLIVSARKIVET
Institutionen för folklivsforskning vid Lunds universitet

Serbia Esperantista Ligo
SOCIETO EN ZEMUN

34/951

25-V-1952.

Al la

UNIVERSITATO EN LUND

Etnologia arkivo

Responde al via enketo pri la ĉeval-buĉado kaj manĝado ni informas al vi la jenon:

1) La ĉevalviando antaŭ la unua mondmilito ĉe ni entute ne estis manĝata. Pri ties manĝeblo kaj manĝo oni ekscilis nur dum la milito, kaj post ĝi oni en iuj urboj komencis malfermi ĉevalviand-vendejojn, sed komence tiuj tre malfacile prosperis, ĝenerale oni la viandon kaŝe kaj honte aĉetadis pro malkareco, ĝis kiam la homoj komencis alkutimiĝadi. Krozia la opiniro ke en la bonega kaj fama somer-salamo (kolbaso) "Gavriloviĉ" (fabriko Zagreb) estas parte ĉevalviando, tamen la homoj manĝis tiun multekostan kolbason kiel delikataĵon, sed apenaŭ iu kredis al tiaj opinioj. Post la dua mondmilito jam oni komencis amase uzi la ĉevalviandon, en komenco ĝi eĉ estis preskaŭ la sole havebla viando. La ĉevaloj estis tiutempe multe vendataj por buĉado. Ĉar oni paralele kun fondado de kooperativoj komencis enkonduki maŝinan terkulturadon. Oni povas diri ke nuntempe en la urboj, precipe ĉe ni en la ĉefurbo Beograd (Zemun estas VIII regno de Beograd) oni jam multe kutimiĝis al manĝo de ĉevalviando.

Alie tamen estas kun la vilaĝanoj. En la plej multaj regionoj la homoj apenaŭ povas imagi la manĝon de ĉevaloj. Estas konate ke la serbia armeo en 1915 retiriĝante tra Albanio antaŭ la aŭstro-germanaj trupoj, multe suferis de malsato. Tamen la soldatoj nur tre malfacile decidiĝadis al manĝo de ĉevalaĵo. Ekzistas ĉe la homo preskaŭ sento kvazaŭ oni manĝus homviandon. Li ne naŭzas ĝin pro malbona kvalito, sed rigardas en ĝi sian amikon, kunulon. Certe ke tion influis ankaŭ la religia instruo kaj kutimigo, ĉar laŭ la biblia preskribo oni ne manĝas ĉevalojn. Tio estas des pli verŝajna (laŭ aserto de pastro-samideano eĉ certa) ĉar ankaŭ la bovino estas amiko de nia vilaĝano, tamen bovaĵon la vilaĝano manĝas, kvankam ne volonte de sia propra bovino. En la vilaĝoj ĉe ni la ĉevalviando ankoraŭ ne havas ĝeneralan uzon.

M. 15127: 2.

2) Nuntempe, se ĉevalo estas grave vundita, oni ĝin vendas en urban buĉejon. Antaŭe kutime oni donis ĝin al ciganoj (ĉe periferio de niaj vilaĝoj preskaŭ ĉie troviĝas po iu cigana kabano), aŭ aliaj homoj konsiderataj kiel pli malalta klaso. Kiuj ĝin senfeligis, kaj la karnon enterigis. Estas interese ke la ciganoj manĝis mortan kortbird-aron, eĉ porkon, tamen la ĉevalviandon ankaŭ ne. Ankaŭ mortigon de katoj, precipe hundoj, oni donadis al ciganoj. Kvankam tiurilate nen la vilaĝanoj ne estas sentimentalaj.

3) En urboj ĉiam ekzistis speciala persono nomata "ŝinter" (de la franca "chien-tueur") kiu loĝis ĉe periferio kaj havis la taskon purigadi la domajn xxxxxxxx necesejojn (dum ne estis, kaj kie ankoraŭ ne estas moderna kanalizo), kun siaj homoj kaptadi la vagant-ajn hundojn, kaj okupi sin pri ilia senfeligado kaj neniigado. Tiuj "ŝinter" estis protektataj de la urba komunumo, havis siajn helpant-ojn, ofte fariĝis riĉaj, tamen ne estis honoro rilati kun ili. Homoj kiuj sin okupis pri tiaj aferoj estis konsiderataj kiel apartenantoj al plej malalta socia klaso. Komprenebla ke nuntempe ekzistas jam por tiu celo modernaj kafilerioj.

4) La mortigado okazadis per mortbatado per pezaj marteloj aŭ similaj objektoj. En vilaĝoj la hundojn oni plej ofte pendigas, la katojn droniĝas. En la urbaj kafilerioj ĝenerale oni ankaŭ nun fra-kasas la kraniojn, senfeligas, kaj la karnon bruligas.

Laŭ citita maniero oni kondutis(-as) en nia regiono de la lando. Povas esti ke en aliaj regionoj iom alie, sed verŝajne tre simile. Pri tio eble informos vin iuj el aliaj regionoj.

Prezidanto:
(D-ro Vuko Jovanović)

Sekretario:
(Branko Rajšić)